Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar

Publication details, including instructions for authors and
subscription information:

<http://www.tandfonline.com/loi/sgff19>

Om en flytande holme i sjön Ralången

Victor Öberg

Published online: 06 Jan 2010.

To cite this article: Victor Öberg (1890) Om en flytande holme i sjön Ralången, Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar, 12:5, 422-424, DOI: [10.1080/11035899009443092](https://doi.org/10.1080/11035899009443092)

To link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/11035899009443092>

PLEASE SCROLL DOWN FOR ARTICLE

Taylor & Francis makes every effort to ensure the accuracy of all the information (the "Content") contained in the publications on our platform. However, Taylor & Francis, our agents, and our licensors make no representations or warranties whatsoever as to the accuracy, completeness, or suitability for any purpose of the Content. Any opinions and views expressed in this publication are the opinions and views of the authors, and are not the views of or endorsed by Taylor & Francis. The accuracy of the Content should not be relied upon and should be independently verified with primary sources of information. Taylor and Francis shall not be liable for any losses, actions, claims, proceedings, demands, costs, expenses, damages, and other liabilities whatsoever or howsoever caused arising directly or indirectly in connection with, in relation to or arising out of the use of the Content.

This article may be used for research, teaching, and private study purposes. Any substantial or systematic reproduction, redistribution, reselling, loan, sub-licensing, systematic supply, or distribution in any form to anyone is expressly forbidden. Terms & Conditions of access and use can be found at <http://www.tandfonline.com/page/terms-and-conditions>

Om en flytande holme i sjön Ralången.

Af

VICTOR ÖBERG.

I sjön Ralången, belägen i Marbäcks socken af Jönköpings län, finnes en flytande holme eller s. k. flottholme, kallad Rörholmen. Denna holme, som har sitt läge i sjöns södra ända ej långt från landet midt för Svartåns utlopp i nämnde sjö, visar sig under vissa tider flytande och är under andra sänkt under vattenytan. Den utgöres af flera trädstubbar, hvilkas rötter bilda sjelfva stommen till holmen och mellanrummet mellan dem är fylldt med jord och lemningar af förstörda växter. Sammansättningen är därför ej fastare än att holmen kan mellan trädrötterna genomstickas med en käpp. Han är ock så sank, att man måste begagna sig af pålagda bräder, då man vill gå på honom och vid ett sådant tillfälle gungar det under fötterna, som om man ginge på gunga. Från undre sidan utgå en mängd rötter, som fästa honom vid sjöbottnen, så att han väl kan höja och sänka sig, men för öfrigt ej förändra läge. Holmen visar sig än med röd färg, som torde härleda sig från jernockra och än med svart, förmodligen beroende på öfversvämmad gyttja. Denna olikhet i färg har gifvit ortens allmoge anledning att i förra fallet anse holmen förebåda krig och i det senare härjande farsoter, och i allmänhet anses holmens uppflytande såsom ett elakt förebud.

Enligt de anteckningar, som blifvit gjorda uti Marbäcks kyrkobok, skall holmen mellan år 1696, då första anteckningen derom skedde, och år 1815 hafva visat sig 17 gånger. Längsta

tiden den varit synlig har utgjort 74 dagar år 1747 och den kortaste 9 dagar år 1719. Den tid, som holmen varit sänkt under vattenytan, är ock mycket vexlande. Mellan åren 1723 och 1743 visade sig holmen icke någon gång, under det att den samme, efter att hafva försvunnit 1788, redan visade sig år 1790. Af de uti nämnda kyrkobok meddelade uppgifterna framgår ock, att holmen uppflyter endast de år, då stark torka inträffat, och uppstiger då endast om hösten i september eller oktober månad och vid stormig värderlek.

Vid holmen är ock ett historiskt minne fäst. År 1743 besöktes densamme af konung GUSTAF III med gemål, och till minne deraf nedsattes å holmen en ekplanka, vid hvilken fästes en kopparplåt, försedd med inskrift rörande besöket.

På konung GUSTAFS befallning reste prof. PASCH till Marbäck för att utröna orsakerna till holmens höjande och sänkande, men då holmen vid hans ankomst till Småland icke visade sig, kunde några undersökningar i antydt syfte ej utföras. På grund af samtal med ortens befolkning har han dock beträffande holmens bildning kommit till följande resultat.¹⁾

Hela södra ändan af Ralången skall fordom hafva varit bevuxen med skog, hvarom ock talrika stubbar på sjöns botten äfvensom de på holmen befintliga bära vittne, men denna skog har sedermera blifvit borthuggen. Så länge skogen ännu växte, egde jorden ett fastare sammanhang genom trädens rötter, men sedan vegetationen upphört, förlorade jorden sin förra fasthet genom rötternas förruttnelse och kunde småningom lätt bortsköljas af Svartån. Antagligen har nämnde å vid sitt utlopp i Ralången delat sig i två armar och derigenom bildat holmen, hvars öfre sammanhängande skorpa af vattnet blifvit lösskuren från den underliggande lösa jorden och således blifvit flytande utan att vattnet förmått lösrycka de rötter, som ännu fästa ho-

¹⁾ Nedanstående meddelande är grundadt på en handskrift, författad år 1815 af professor PASCH och har tillkommit i afsigt att fästa uppmärksamheten på omnämnda företeelse, på det att, när holmen nästa gång kommer att visa sig, man då må kunna anställa noggranna undersökningar rörande orsakerna till holmens höjande och sänkande.

nom vid sjöbotten. Då man vidare anmärkt, att holmen endast uppflyter efter långvarig torka och under höststormarne, så synes enligt PASCH orsaken till dess uppstigande och sjunkande vara följande. Under långvarig torr väderlek minskas vattnet i sjön, hvarigenom den sjunkna holmens afstånd från sjöns yta blir mindre; då derefter storm inträffar i synnerhet nordlig, så lyftes holmen genom den deraf uppkommande rörelsen i vattnet. Emellertid taga nu de rötter, som binda holmen, en sådan ställning, att de understödja honom och för någon tid hindra honom att sjunka tillbaka. Men då holmen ej hvilar på fastare stöd, synes det vara egendomligt, att den kan bära tyngden af flera personer utan att sjunka och därför torde nog andra dolda orsaker finnas till holmens höjande, men hvilka återstår det att utforska.